

Liisa Rajamäki teologisen tiedekunnan kirjaston kehittäjänä

Teologisen tiedekunnan kirjaston erikoisuutena oli pitkään, 1970-luvulta 1990-luvulle, oma kirjaston assistentin virka. Kirjaston assistentti asiansanoitti kirjoja ja teki hankintaehdotuksia. Hänellä oli myös keskeinen rooli tiedekunnan metodiopetuksessa niin kirjaston käytön kuin esitelmien laatimisen opettamisen saralla.

Vaikka assistentin työmäärä oli varsin suuri, työt saattoi ryhmitellä niin, että assistentin toimeen kuuluvaan tutkimusvelvollisuuteen jäi kohtuullisesti aikaa. Tästä syystä toimi oli varsin haluttu ja moni teologi sai siitä varsinaisen ponnahduslautan tieteelliselle ja muullekin uralleen. Kaksi evankelisluterilaisen kirkon nykyistä piispaa, **Wille Riekkinen** ja **Eero Huovinen**, toimivat pitkään kirjaston assistentteina. Nykyisistä yliopistolaisista kirjaston entisiä assistentteja ovat ainakin **Kaisa Sinikara** ja **Matti Myllykoski**. Itse toimin kirjaston assistenttina 1988-1992. 2000-luvulla assistentin viran nimeke on muuttunut informaatikoksi.

Liisa Rajamäki toimi kaikkien meidän esimiehenä ja on siten perehdyttänyt niin piispat kuin professoritkin teologisen kirjallisuuden kenttään. Teologisen kirjallisuuden yhtenä erityispiirteenä on saksankielisen tutkimuksen ja lähdejulkaisujen suuri määrä. Liisan yhtenä suurena vahvuutena on ollut saksalaisen kustannusmaailman syvä tuntemus. Tähän kuului olennaisena osana myös hyvien ja edullisten kirjakauppioiden tunteminen

Niin kirjastonjohtaja kuin hänen assistenttinsakin eivät tyytyneet vain luetteloiden tilaamiseen, vaan he liikkuivat myös paikan päällä Saksassa muiden virkatöiden ja lomamatkojenkin ohessa tutustumassa kustantajiin ja kirjakauppoihin. Saksan kielen hyvä lukutaito on 2000-luvulla käynyt harvinaisemmaksi. Tulevaisuuden teologikoulutuksen sekä kirjaston hyvän johtamisen haasteisiin kuuluukin tämän kielialueen tuntemuksen ylläpito, kun emme voi enää turvautua Liisa Rajamäen laajaan asiantuntemukseen ja kielitaitoon.

Teologisen tiedekunnan kirjasto on pitänyt yllä myös varsin laajaa julkaisu- ja tutkimustoimintaa, jonka lukijakuntana ovat olleet erilaisten metodikurssien opiskelijat. Tieteelliseen henkilökuntaan kuulunutta assistentin virkaa perusteltiin juuri näillä metodiopetukseen liittyvillä töillä. Kirjasto on julkaissut useina laitoksina teologisen tiedekunnan metodiopetuksen yleisosan oppaita, jotka johdattavat seminaariesitelmän ja pro gradu -työn esitysmetodeihin. Ensimmäisen laitoksen koosti **Pekka Raittila**. Uudistin tämän julkaisun 1990-luvun taitteessa. Sittemmin sitä on päivittänyt Matti Myllykoski.

Toinen suuritöinen julkaisu olivat suositeltavan teologisen kirjallisuuden hankintaoppaat, joihin liittyi myös hintatietoja. Hintoja haettiin niin Akateemisen kirjakaupan kuin ulkomaisten kustantajien luetteloista, mikä ennen tietokoneiden aikaa oli varsin aikaavievää puuhaa.

Kolmas suuritöinen julkaisu- ja luettelointihanke oli kirjaston asiasanaston ylläpitäminen ja erityisesti sen yhteensovittaminen muiden kansallisten ja atk:n myötä myös maailmanlaajuisten luettelointitapojen kanssa. Perinteisen kortiston asiasanasto lienee laadittu 1970-luvulla, ja ymmärtääkseni Eero Huovisella, Wille Riekkisellä ja Kaisa Sinikaralla oli suuri rooli sen koostamisessa. Minun tullessani assistentin virkaan perinteinen asiasanoitus toimi hyvin, mutta sitä piti ruveta sovittamaan yhteen mainittujen atk-pohjaisten sanastojen kanssa.

Koska meillä assistenteilla ei ollut varsinaista kirjastoalan koulutusta, olimme koko ajan tiiviissä yhteistyössä Liisan kanssa. Häneltä opimme Helsingin yliopiston ja laajemmin koko suomalaisen kirjastolaitoksen kirjahankintojen ja luetteloinnin yleiset periaatteet. Liisa oli aina kärsivällinen ja valmis auttamaan. Hänellä oli selkeä näkemys siitä, mikä tapa työskennellä olisi hyödyllinen ja tehokas. Siitä huolimatta hän oli myös valmis kuuntelemaan omia ehdotuksiamme.

Neitsytpolun tiloja. Kuva: Kirjaston 100-vuotisjuhlan arkisto.

Omana assistenttiaikanani kirjasto toimi vielä Neitsytpolku 1b:n ahtaissa ja ilmanvaihdoltaan kyseenalaisissa tiloissa. Muutto Aleksanterinkatu 7:ään 1990-luvulla paransi kirjaston henkilökunnan työoloja ja yhteistyötä muun kirjastolaitoksen kanssa. Tilanahtaus jäi toisaalta pysyväksi, ja vuosien varrella olemme joutuneet toistuvasti palaamaan ehkä ikävimpään työtehtäväämme, varastokirjastoon joutuvien opusten valikoimiseen.

Teologisen tiedekunnan kirjasto on aina koettu läheisesti tiedekunnan laitosten ja opettajien kirjastoksi. Olemme innokkaita esittämään uusia kirjoja, lehtiä ja

erilaisia apuvälineitä tilattavaksi. Liisan lounastunnit tuntuvat usein kuluvan meidän innokkaiden pyytelijöiden ja kyselijöiden esittämien asioiden äärellä. Ihailtavan rauhallisesti ja oikeastaan aika innostuneesti hän on ruoan ääressäkin jaksanut näitä asioitamme kuunnella.

Viime vuosina olen toiminut kirjaston neuvottelukunnan puheenjohtajana. Tämä on kirjaston ja laitosten yhteydenpidon kannalta tärkeä elin, jonka välityksellä laitokset ja oppiaineet saavat tietoa kirjastolaitoksen kehityksestä. Olemme saaneet siellä myös varsin paljon koulutusta erilaisten uusien apuvälineiden, kuten NELLI-portaalin, käyttöön.

Omana assistenttiaikanani tietokoneet tekivät vauhdilla tuloaan kirjastoihin, mutta niiden käyttö oli vielä aika vaikeaa ja toimintakunto usein epävarmaa. Kirjaston neuvottelukunnassa olen saanut huomata, että nykyään hyvät atk-taidot ovat kirjaston henkilökunnalle itsestäänselvyys. Kun kirjastomme henkilökunta on hyvin pitkäaikaista, ei uusien taitojen jatkuva opettelu ole aina itsestään selvää. Liisa on tässä näyttänyt esimerkkiä ei vain muille kirjastolaisille, vaan tiedekunnallemme ylipäätään.

Tämän päivän suuria kysymyksiä ovat lehtien ja muidenkin julkaisujen kokotekstien yhä enenevä siirtyminen internetistä ladattavaksi. Tämä asettaa asiakkaiden informoinnille uusia haasteita, mutta tietenkin myös aivan uudenlaisia mahdollisuuksia olla monenlaisen tiedon äärellä. Keskustakampuksen kirjastolaitoksen uudelleen organisoituminen on lähivuosien toinen suuri haaste. Liisa Rajamäki on henkilökohtaisella paneutumisellaan ja aktiivisella tiedotustoiminnallaan varustanut tiedekuntamme erinomaisin edellytyksin kohdata nämä uudet haasteet.

Teksti:

Risto Saarinen

(kirjoittaja toimii teologisen tiedekunnan ekumeniikan professorina)

Kuva:

Teologisen tiedekunnan kirjaston 100-vuotisjuhlan arkisto